PROBLEME ÎN ORGANIZAREA ŞI FUNCȚIONAREA ACHIZIȚIILOR PUBLICE LA NIVEL LOCAL

Tatiana Ciobanu,
doctor, conferenţiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

Marina Galuşcă,
masterandă, Universitatea de Stat din Moldova,
Programul Politici şi Servicii Publice

Achizițiile publice reprezintă unul dintre domeniile prioritare ale guvernării care contribuie la valorificarea banilor publici, perfectarea şi eficientizarea procedurilor de utilizare a bugetului public dezvoltarea infrastructurii economice şi sociale, furnizarea de servicii publice, la dezvoltarea şi îmbunătățirea atât a mediului de viață al comunității, cât şi al dezvoltării economiei.

Sistemul național de achiziții publice actual este rezultatul unui proces anevoios de evoluție, ca urmare a confruntării cu lipsa capacității autorităților contractante de a desfăşura o procedură de achiziție publică, în conformarea la o legislație dificil de utilizat şi de interpretat într-o manieră unitară, cu schimbări legislative frecvente, lipsă de transparență şi eficacitate a investițiilor, contestații numeroase şi mai ales lipsa unor cunoştințe elementare despre achiziții ale personalului. În conformitate cu ultimul Raport al Agenției Achiziții Publice privind activitatea desfăşurată, se menționează o îmbunătățire a situației, iar organizarea a 22 seminare de instruire privind prevederile Legii privind achizițiile publice nr. 131 din 03.07.2015 şi noilor acte normative subordonate acesteia, în rezultatul cărora au fost instruiți 318 angajați responsabili de desfăşurarea procedurilor de achiziții publice ai autorităților contractante şi 23 operatori economici indică o evoluție evidentă[6].

Studiul de față își propune drept obiectiv identificarea principalelor deficiențe actuale apărute în procesul de achiziții publice la nivel local, de la inițiere până la finalizarea contractului, prezentând soluții ce urmează să fie adaptate.

Modul de cumpărare în administrația publică locală se face pe baza unor proceduri prevăzute în legislația ce reglementează achizițiile publice. Pot să existe excepții pentru anumite întreprinderi care își pot elabora propriile proceduri inspirate din legislația achizițiilor publice și aprobate de către puterea publică, căreia i se subordonează.

În general, procesul de achiziții poate fi caracterizat prin anumite etape. În cadrul fiecărei etape trebuie de respectat anumite principii și/sau bune practici pentru a asigura maxima eficiență a procesului de achiziție.

O etapă importantă este *identificarea nevoilor*, iar procurarea de bunuri, servicii ori lucrări trebuie să fie bazată pe o necesitate concretă. Rolul acestei etape este de a argumenta procurarea care urmează a fi efectuată, în cantitatea, tipul, calitatea, perioada specificată, astfel limitând riscul asociat cu irosirea banilor publici. În acest caz este foarte importantă cercetarea pieței, consultarea sectorului și implicarea unui personal cât mai profesionist, pentru a evita cheltuirea banilor publici. Astfel, autoritatea contractantă este obligată, prin grupul de lucru format în baza legii, să elaboreze planuri anuale și trimestriale de efectuare a achizițiilor publice[1, art.14, lit.a]. Hotărârea Guvernului nr. 667 stabilește acest lucru ca funcție a grupurilor de lucru[3, p.20, alin 1]. Cu toate acestea planurile de achiziție la nivel local, după ultimele analize și sondaje, nu sunt elaborate[8]. Omiterea acestei etape conduce la analize financiare și economice incomplete, bazate pe cifre cunoscute deja, motivate de lipsa resurselor financiare sau a specialiștilor în domeniu. Deseori în dispozițiile de creare a grupului de lucru a autoritățile contractante nu stabilesc expres atribuțiile și funcțiile fiecărui membru, necesare pentru a fi exercitate în cadrul procedurilor de achiziție. Acest fapt generează proceduri de achiziție confuze și fără posibilitatea de stabilire a persoanelor vinovate în caz de stabilire de nevoi ce nu corespund realității. Mai mult, nu există o legătură între performanța personalului de achiziții și nivelul de remunerare al acestuia. Remunerarea

personalului nu este proporţională complexităţii muncii şi este necompetitivă comparativ cu salariile personalului, ce se ocupă de achiziţii din sectorul privat. Lipsa unei motivaţii pozitive este recunoscută ca fiind o problemă de sistem.

Bugetarea sau estimarea valorilor contractelor ce urmează a fi atribuite se realizează prin studii de piaţă, analize şi calcule a tuturor contractelor de achiziţii planificate. La această etapă autorităţile locale trebuie să argumenteze calcularea estimativă, care adesea este nefondată (sau intenţionat inadecvată) a valorii contractului de achiziţii, care rezultă în divizarea achiziţiilor, aplicarea procedurilor de achiziţii mai puţin competitive şi transparente, lipsa sau excluderea (prin considerarea preţului anormal de scăzut) din concurs a ofertelor adecvate şi corespunzătoare, majorarea valorii contractelor de achiziţii publice. La această etapă autoritatea contractantă urmează să realizeze unele studii de piaţă, analize şi să calculeze/estimeze valorile tuturor contractelor de achiziţii publice planificate. Calculele trebuie să fie argumentate şi exprimate în lei moldoveneşti fără TVA. Pentru asigurarea transparenţei achiziţiilor publice, autorităţile publice sunt obligate să publice pe web site-ul propriu planul de achiziţii publice în termen de 15 zile de la aprobarea acestuia sau în 5 zile după modificarea acestuia. De cele mai multe ori doar autorităţile publice de nivel central publică planurile de achiziţii publice pe pagina lor web, pe când cele de nivel local nu doar că nu publică, dar nici nu asigură planificarea contractelor de achiziţii publice.

La această etapă autorităţile contractante urmează să elaboreze şi să publice în Buletinul Achiziţiilor Publice un anunţ de intenţie privind achiziţiile publice preconizate. Acesta va cuprinde toate contractele de achiziţii publice preconizate a fi atribuite până la sfârşitul anului bugetar. Pentru contractele a căror valoare estimată pentru bunuri şi servicii este mai mică de 400 000 de lei, iar pentru lucrări este mai mică de 1 500 000 de lei, publicarea anunţului de intenţie nu este obligatorie. Deseori autorităţile contractante locale nu publică nici un anunţ de intenţie şi indică valori estimate generalizate şi neargumentate prin luarea în calcul numai a condiţiilor tehnice aferente şi necuantificarea în valoarea estimată a condiţiilor comerciale din contract, fapt ce duce la limitarea participării unor operatori economici la procedura de achi-

ziție publică dar şi la eventualele solicitări de majorare a prețurilor pe parcursul derulării contractului. De estimarea corectă a valorilor contractelor de achiziții publice depind şi tipurile de proceduri de achiziții publice ce urmează a fi aplicate de către autoritatea contractantă. Astfel, dacă autoritatea contractantă estimează corect valorile contractelor, atunci şi procedurile de achiziții publice vor fi aplicate corect şi invers. În lipsa planificării nu se poate pretinde procedură de achiziție corectă.

Adesea situația la nivel local se prezintă sub forma unor diferențe mari între bugetul planificat pentru achiziție şi ofertele recepționate (în special la achiziții de lucrări), precum şi modificarea frecventă a contractelor prin semnarea acordurilor adiționale. Deseori se indică valori estimate generalizate şi neargumentate prin luarea în calcul doar a condițiilor tehnice aferente, fiind lipsă cele comerciale. Acest fapt impută limitări ale operatorilor economici la participare dar şi la eventualele solicitări de majorare a prețurilor pe parcursul derulării contractului. Situația este cu atât mai dificilă cu cât statul, în calitate de supraveghetor nu a luat măsuri la acest capitol, iar lipsa de pedepse generează în continuare o irosire premeditată a banilor publici.

Conform planului de achiziții pentru 2017 a Primăriei X, s-a depistat că autoritatea contractantă a planificat pentru primul trimestru 3 contracte de valoare mică (80.000 lei fără TVA fiecare) pentru achiziționarea motorinei, benzinei şi gazului petrolier lichefiat. Aceasta este o divizare intenționată a achiziției din partea autorității contractante în scopul aplicării unei alte proceduri de achiziție publică, decât procedura care urma să fie utilizată. Motorina, benzina şi gazul petrolier lichefiat fac parte din aceeaşi clasă de produse şi anume produse petroliere. Astfel, conform Legii nr.131 din 03 iulie 2015 cu privire la achizițiile publice[1, art.55, alin.5], autoritatea contractantă urma să publice un anunț de participare în Buletinul achizițiilor publice şi să aplice o procedură transparentă de achiziție publică (cererea ofertelor de prețuri sau licitație publică) pentru procurarea produselor petroliere, deoarece în sumă valoarea acestora este de 240 000 lei. Prin divizarea unei proceduri de achiziție publică şi încheierea a 3 contracte de valoare mică, autoritatea contractantă a limitat concurența şi a putut favoriza un anumit operator economic. De asemenea, aceasta creează un risc de utilizare

abuzivă şi defectuoasă a banilor publici, cu nerespectarea principilor de eficienţă şi eficacitate.

O etapă esenţială pentru buna desfăşurare a procurării, diferenţiată în funcţie de obiectul achiziţiei, calculele efectuate, valoarea contractelor de achiziţii şi plafoanele stabilite în cadrul legal *este selectarea procedurii de achiziţie*. În conformitate cu bunele practici în domeniilor achiziţiilor publice este binevenită şi se recomandă aplicarea procedurii de licitaţie deschisă, ca argument fiind rigorile de transparenţă şi termenele prevăzute pentru prezentarea ofertelor, care asigură un grad sporit al competiţiei. În cadrul acestei etape, autorităţile locale utilizează nejustificat următoarele instrumente:

- folosirea procedurii de negociere, fără publicarea prealabilă a unui anunţ de participare, or cazurile pentru aplicarea acesteia sunt strict stabilite de Regulamentul cu privire la achiziţiile pentru aplicarea procedurii de negociere(p.116 – 119) atât pentru achiziţia de bunuri, servicii cât şi lucrări[4].
- neluarea în calcul a valorii investiţiilor în localităţile rurale, care nu este legată de factori economici şi demografici, ceea ce creează un risc de utilizare abuzivă şi defectuoasă a banilor publici, cu nerespectarea principilor de eficienţă şi eficacitate. De altfel analiza Notei informative privind activitatea Inspecţiei Financiare în perioada semestrului I anul 2017 indică încălcări depistate la entităţile publice, în care persistă riscuri de gestionare ineficientă a mijloacelor bugetare şi patrimoniului public, drept consecinţă fiind constatate prejudicii cauzate statului în mărime de **100,5** milioane lei[7]. Considerăm că o bună parte din sumă poate fi atribuită autorităţilor locale, deoarece la unităţile administrativ teritoriale de nivelul I şi II au avut loc cele mai multe inspectări – 198.
- evitarea utilizării anumitor proceduri de achiziţie, care ar asigura un grad de transparenţă sporit, în favoarea altor proceduri, mai puţin transparente. De exemplu, în multe cazuri se utilizează cererea ofertelor de preţuri, valoarea contractului fiind la limita legală între cele fără publicare şi cele cu publicarea obligatorie. Îngrijorător este faptul că ulterior sunt în-

cheiate acorduri adiționale la contractul de bază, astfel valoarea finală depășind limita permisă pentru cererea ofertelor de prețuri. Totodată, în cazul acesta, de cele mai multe ori agenții economici, cărora le este transmisă invitația, nu figurează în lista operatorilor economici calificați, fapt care generează ca în 9 din 10 proceduri declarate să fie întocmite procese verbale de contravenție.

– aplicarea procedurilor de achiziții, neținându-se cont de plafoanele stabilite în cadrul legal pentru fiecare tip de achiziții. Astfel, autoritatea contractantă utilizează cererea ofertelor de prețuri fără publicare pentru achiziții de lucrări în valoare de 300 - 400 mii lei, în timp ce limita pentru lucrări este de 200 000. Remarca o vom face în favoarea unor masuri aspre luate de către autoritatea de supraveghere, începând cu neînregistrarea dărilor de seama pentru asemenea achiziții și finisând cu dosare contravenționale sau chiar penale.

În cazul în care, autoritatea contractantă hotărăşte să achiziționeze un bun, serviciu sau lucrare planificată, aceasta urmează să întocmească documentația standard[5] şi caietul de sarcini, care va cuprinde toate informațiile legate de obiectul contractului de achiziții publice şi de procedura de atribuire a acestuia, inclusiv caietul de sarcini sau, după caz, documentația descriptivă. Specificațiile tehnice ale bunurilor, lucrărilor şi serviciilor solicitate de autoritatea contractantă vor reprezenta o descriere exactă şi completă a obiectului achiziției, astfel încât fiecare cerință şi criteriu, stabilite de autoritatea contractantă, să fie îndeplinite.

Specificațiile tehnice ale obiectului achiziției trebuie să corespundă cerințelor autorității contractante privind calitatea, eficiența, testarea, securitatea, dimensiunile, simbolurile, terminologia, ambalajul, modul de transportare, marcarea, etichetarea, procesele şi metodele de producere, precum şi procedeele de determinare a conformității lui cu cerințele din documentația de atribuire. La redactarea specificațiilor tehnice, proiectelor, desenelor tehnice, schițelor şi descrierilor, autoritatea contractantă efectuează descrierea fizică a bunurilor, lucrărilor sau serviciilor solicitate doar în cazurile în care nu este posibilă descrierea performanțelor şi/sau a cerințelor funcționale.

Specificațiile tehnice nu vor face referință la o anumită marcă comercială sau la un anumit agent economic, la un brevet, o schiță sau un tip de bunuri, de lucrări şi de servicii, nu vor indica o origine concretă, un producător sau un operator economic concret. În cazul în care nu există un mod suficient de exact de expunere a cerințelor față de achiziție, iar o astfel de referință este inevitabilă, caracteristicile vor include cuvintele „sau echivalentul”. Autoritatea contractantă are obligația de a stabili în documentația de atribuire orice cerință, criteriu, regulă şi alte informații necesare pentru a asigura ofertantului/candidatului o informare completă, corectă şi explicită cu privire la modul de aplicare a procedurii de atribuire Deseori autoritățile contractante nu descriu concret, clar, concis obiectul achiziției fapt ce determină operatorii economici să prezinte bunuri/lucrări/servicii de o calitate rea. În acest sens achiziționarea unui produs simplu cum este *pâinea* va prezenta o serie de complicații. De asemenea multe autorități contractante indică mărci comerciale la descrierea obiectului achiziției prin care limitează accesul unor operatori economici la procesul de atribuire a contractului de achiziție publică.

În dependență de valoarea estimată a achiziției, autoritatea contractantă întocmeşte *invitația de participare/anunțul de participare*[1] în care indică toate informațiile importante cu privire la obiectul de achiziție. De asemenea în anunț se indică documentele de calificare ce urmează să le prezinte operatorii economici care intenționează să participe la procedura de atribuire a contractelor de achiziție publică, criteriul de atribuire a contractului de achiziție publică, modalitatea de efectuare a evaluării, valoarea estimată a achiziției publice, termenul limită de depunere a ofertelor, locul execuției lucrărilor, locul de livrare a produselor sau locul prestării serviciilor, termenul de valabilitate a contractului, date de contact şi alte informații referitoare la procedura de achiziție publică.

După transmiterea invitațiilor de participare/publicarea anunțului de participare urmează etapa *de depunerea a ofertelor*[1]. La această etapă operatorii economici pot solicita unele clarificări de la autoritatea contractantă la care aceasta este obligată să răspundă în cel mult 3 zile de la primirea unei astfel de solicitări. La această etapă se acceptă

orice tip de consultare, în vederea satisfacerii condițiilor legii. Informarea poate avea loc prin telefon sau în alte forme prevăzute de lege, iar problema care se întrevede la acest capitol ține nu doar de informarea neuniformă a tuturor participaților la procedură, ci și de faptul că sunt cerute de către autoritatea contractantă documente și acte inexistente în practica Republicii Moldova. Ba mai mult ca atât, în dările de seamă a autorităților contractante figurează afirmația precum că aceste acte au fost prezentate. Conform anunțului de participare publicat de Primăria X în Buletinul Achizițiilor Publice, una dintre cerințele de calificare obligatorie este prezentarea Autorizației de funcționare de către operatorii economici care intenționează să participe la procedura de atribuire a contractului de achiziție publică. Potrivit Legii nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior[2], *autorizația de funcționare* este un act administrativ individual ce atestă dreptul titularului de a practica activitate în comerț, cu indicarea amplasării unității comerciale sau a locului deschis pentru vânzare. Conform ultimelor modificări a Legii enunțate mai sus, noțiunea de autorizația de funcționare a fost abrogată și actul nu se mai emite din 19.07.2016. Astfel, această cerință este una ce poate limita concurența și accesul operatorilor economici (care au fost fondați începând cu 19.07.2016) la procedura de atribuire a contractului de achiziție publică.

Deschiderea ofertelor [1] are loc la data, ora și locul specificate în anunțul de participare /invitația de participare publicat(ă) în B.A.P, în prezența membrilor grupului de lucru ce are atribuții în legătură cu respectiva procedură de atribuire. Orice persoană este autorizată să asiste la deschiderea ofertelor. Ședința de deschidere a ofertelor se finalizează prin întocmirea unui proces verbal de deschidere a ofertelor care este semnat de către toți membrii grupului de lucru și care va fi înaintat reprezentanților operatorilor economici spre contrasemnare la solicitarea acestora. În acest caz, ar fi inacceptabilă formalizarea procedurii, însă din păcate în practică pot fi întâlnite cazuri de nedocumentare a procedurii de deschidere a ofertelor. Asta uneori se întâmplă la procedurile de cerere a ofertelor de preturi fără publicarea în Buletinul Achizițiilor Publice a unui anunț de participare (pentru bunuri si servicii: de la 80000-150000, Lucrări: 100000-200000). Membrii grupului de lucru

întocmesc un proces-verbal generalizat încălcând astfel prevederile pct. 21, subpct. 12 şi 16 al Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru aprobat prin Hotărârea de Guvern Nr. 667 din 27.05.2016[3], conform căruia grupul de lucru trebuie să întocmească obligatoriu procesul-verbal de deschidere şi procesul-verbal cu privire la rezultatele evaluării ofertelor depuse în cadrul procedurii de achiziție, ambele fiind acte juridice separate.

Etapa de evaluare a ofertelor [1] este o procedură închisă la care participă doar membrii grupului de lucru. La determinarea ofertei câştigătoare, autoritatea contractantă evaluează şi compară ofertele primite folosind modul şi criteriile expuse în documentația de atribuire. Nu se va folosi niciun criteriu neprevăzut în documentația de atribuire. Pe parcursul analizării şi verificării documentelor prezentate de candidați, grupul de lucru are dreptul de a solicita oricând clarificări sau completări ale documentelor prezentate de aceştia pentru demonstrarea îndeplinirii cerințelor minime de calificare. Uneori autoritatea contractantă locală nu evaluează oferta după criteriul preavizul în anunțul/invitația de participare, dar în baza de experiență, convingeri proprii fapt ce constituie o încălcare a legislației achizițiilor publice şi care poate determina unii operatori economici să depună contestații pe marginea procedurii de achiziție publică.

După luarea deciziei de atribuire a contractului de achiziție publică, autoritatea contractantă are obligația de a informa operatorii economici participanți la procedura de achiziție despre deciziile referitoare la rezultatele procedurii în scris şi cât mai curând posibil, dar nu mai târziu de 3 zile lucrătoare de la emiterea acestora, inclusiv şi prin fax sau prin mijloace electronice. În toate cazurile, acest fapt este înregistrat. Ofertanții participanți la procedura de atribuire, care au fost respinşi sau a căror ofertă nu a fost declarată câştigătoare se informează de către autoritatea contractantă, prin grupul de lucru, asupra motivelor care au stat la baza deciziei respective.

De cele mai multe ori, majoritatea autorităților contractante elaborează o scrisoare generalizată privind rezultatele procedurii fără a indica motivele de respingere a unor oferte. În acest caz, operatorul economic nu va cunoaşte motivele descalificării pentru a se corecta pe

viitor. Astfel, se depun contestații pe marginea problemei date la Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor care le dă câştig de cauză.

Procedura de atribuire a contractului de achiziție publică se finalizează prin semnarea contractului cu operatorul economic desemnat câştigător. Contractele de achiziții publice pot fi încheiate numai după împlinirea termenelor de aşteptare de la data transmiterii comunicării privind rezultatul aplicării procedurii de atribuire: ≥ 2,3 mln/90 mln lei - 11 zile,≤ 2,3 mln/90 mln lei - 6 zile. Contractele de achiziții publice/ acordurile-cadru încheiate înainte de împlinirea termenelor de mai sus, sânt lovite de nulitate. La momentul încheierii contractului de achiziții publice se interzice modificarea unor elemente ale ofertei câştigătoare, impunerea de noi cerințe ofertantului câştigător sau implicarea oricărui alt ofertant decât cel care a prezentat oferta câştigătoare. Condițiile de executare a contractului de achiziții publice nu vor cuprinde clauze, direct sau indirect, discriminatorii. După încheiere, contractul de achiziții publice, însoțit de documentele ce confirmă desfăşurarea procedurii respective de achiziție publică, se prezintă, în termen de până la 10 zile, Agenția Achiziții Publice spre examinare şi înregistrare. Contractul de achiziții publice, înregistrat de Agenție se înregistrează la Trezoreria de Stat sau la una din trezoreriile teritoriale ale Ministerului Finanțelor. Contractele care nu au fost înregistrate în modul stabilit nu au putere juridică. Problema majoră la această etapă, este calcularea incorectă a termenului de aşteptare pentru încheierea contractului de achiziție publică. Din lipsa cunoştințelor juridice, autoritățile contractante locale nu calculează termenul dat în conformitate cu prevederile Codului Civil, fapt ce duce la nulitatea contractului de achiziție publică.

Managementul contractului este ultima etapă a procedurii de achiziție publică şi una dintre cele mai anevoioase datorită lipsei de reglementări juridice. În țările europene precum Marea Britanie există persoane specializate în acest domeniu (manager de contract) care sunt responsabile de monitorizarea executării contractului. Responsabilă de acest segment este autoritatea contractantă, care de cele mai multe ori, nu ştie cum să acționeze, lăsându-se influențată de operatorii economici. Acest fapt condiționează întârzieri în furnizarea bunurilor/ serviciilor sau finalizarea lucrărilor, creşterea costurilor, nerespectarea

standardelor de calitate şi mari abateri de la obiectivele contractului. Din motiv că prin calea judiciară de soluționare litigiilor sunt implicate costuri, timp şi pregătire juridică, autoritățile contractante locale nu apelează la aceasta, dar lasă ca lucrurile să decurgă de la sine şi în unele cazuri reziliază contractul de achiziție publică. În calitate de pedeapsă, este includerea acestor operatori economici de către Agenția Achiziții Publice, în Lista de interdicție a operatorilor economici, pentru ca aceştia să nu mai poată participa la procedurile de achiziții publice.

În legătură cu cele expuse se cere a fi făcute auzite următoarele constatări:

- autoritățile contractante locale nu asigură descrierea şi documentarea proceselor operaționale aferente domeniului achizițiilor publice.
- autoritățile contractante locale nu planifică adecvat necesitățile şi nu asigură transparența achizițiilor publice prin întocmirea şi publicarea anunțurilor de intenție.
- unele autorități contractante planifică proceduri de achiziții în lipsa acoperirii financiare sau a dovezii alocării acestora, selectează neregulamentar procedura de achiziție şi desfăşoară proceduri de achiziții fără includerea acestora în planul anual de achiziții.
- grupurile de lucru din cadrul autorităților locale contractante, în unele cazuri, nu întocmesc şi nu semnează declarațiile de confidențialitate şi imparțialitate, procesele-verbale de deschidere şi evaluare a ofertelor, nu evaluează corespunzător ofertele conform caietului de sarcini, nu asigură încasarea garanțiilor de bună execuție şi nici încheierea regulamentară a contractelor de valoare mică şi raportarea acestora la Agenția Achiziții Publice.
- autoritățile contractante nu aplică penalități operatorilor economici pentru încălcarea prevederilor contractuale, iar în unele cazuri, contrar prevederilor legale şi contractuale, efectuează achitări în avans, suportând, în unele cazuri, cheltuieli suplimentare pentru achitare de dobânzi.

Concluziile de mai sus se regăsesc şi în Rapoartele Curții de Conturi pentru diferiți ani, emise ca rezultat al controlului asupra autorităților contractante locale de nivelul II, iar prezența frazelor *”iregularități semnificative în domeniul achizițiilor publice exprimate prin: proceduri de achiziții ad-hoc; divizări de achiziții şi procurări dintr-o singură ofertă; favoritism pentru unii beneficiari de contracte cu reputație reprobabilă ”; ”neconformarea la cadrul de proceduri regulamentare şi de transparență în procesul achizițiilor publice exprimate prin neelaborarea planurilor de achiziții publice de bunuri, lucrări şi servicii”; ”divizarea achizițiilor de bunuri şi lucrări”, ”neprezentarea dărilor de seamă privind contractele de achiziție publică de valoare mică”, ”activitatea ineficientă a membrilor grupului de lucru pentru achiziții publice”, ”lipsa garanției bancare de bună execuție a lucrărilor”; ”admiterea încălcărilor la achiziționarea mărfurilor, lucrărilor şi serviciilor”; ”planificarea defectuoasă a procedurilor de achiziții publice”; ”eludarea controlului extern al Agenției Achizițiilor Publice asupra corectitudinii efectuării procedurilor de achiziții publice”; ”nerespectarea procedurilor de efectuare a achizițiilor publice”; ”neîntocmirea dosarelor de achiziții publice în conformitate cu prevederile legislației în vigoare”; ”lipsa unei monitorizări eficiente a executării prevederilor contractuale”* - denotă o situație deplorabilă la acest capitol. Dacă urmărim mărimea sumelor[9] (aproximativ) atribuite la fiecare încălcare, ce a generat irosire a banilor publici, această trece în sumă de peste 150 mln lei. Situația irosirii banilor publici prin ilegalitatea procedurii de achiziție publică este similară în cele 25 de Rapoarte ale auditului bugetelor unităților administrativ-teritoriale şi gestionării patrimoniului public ale Curții de Conturi pe parcursul anilor 2011-2017. Or, intenția este demonstrată ca frauduloasă, intenționată, voluntară, vicioasă, necorespunzătoare, eronată, defectuoasă, neregulamentară, neautorizată - în fiecare concluzie a raportului afişat pe pagina web a organului de control. Negația însoțeşte orice acțiune a autorităților locale legată de procedura de achiziții.

În această ordine de lucruri nesatisfăcătoare se cere urgent :

– înăsprirea responsabilității manageriale prin prisma Legii finanțelor publice şi responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014;

– elaborarea unui mecanism de sancționare a operatorilor economici iresponsabili, stabilind cele mai grave forme de pedeapsă la administrarea şi întrebuințarea resurselor financiare publice şi a patrimoniului public în faza de executare a clauzelor contractului de achiziții;
– elaborarea unui cadru legal unitar de asigurare a independenței financiare şi operaționale a autorităților publice independente finanțate de la bugetul de stat;
– examinarea în şedințele consiliilor locale a rapoartelor Curții de Conturi, responsabilizând persoanele cu funcții de răspundere pentru buna guvernare a finanțelor şi patrimoniului public;
– asigurarea implementării eficiente a cadrului legislativ cu privire la afirmarea autonomiei decizionale şi financiare locale, la descentralizarea fiscal-bugetară şi la crearea premiselor pentru creşterea durabilă a bazei economico-financiare a unităților administrativ-teritoriale.
– profesionalizarea continuă a persoanelor antrenate în procesul de achiziții, instruire prin seminare, dezbateri şi mese rotunde.

Referințe bibliografice:

1. Legea privind achizițiile publice Nr. 131 din 03.07.2015, publicată în Monitorul Oficial Nr. 197-205 din 01.05.2016.
2. Legea nr. 231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior. Monitorul Oficial Nr. 206-209 din 22.10.2010. Data intrării în vigoare 22.04.2011.
3. Hotărârea Guvernului nr. 667 din 27.05.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru pentru achiziții. Monitorul Oficial nr.150 din 31.05.2016.
4. Hotărârea Guvernului nr.668 din 27.05.2016 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la achizițiile publice folosind procedura de negociere. Monitorul Oficial nr. 150 din 31.05.2016.
5. Ordinul Misterului Finanțelor nr.71 din 24.05.2016 cu privire la aprobarea Documentației standard pentru realizarea achizițiilor publice de bunuri şi servicii. Monitorul Oficial Nr. 140-149 din 27.05.2016.
6. Raport al Agenției Achiziții Publice privind activitatea desfăşurată/ Accesibil pe Internet: http://tender.gov.md/sites/default/files/document/attachments/_raport_aap_2017_tr02.pdf

7. Informația privind rezultatele activității de inspectare realizate de către Inspecția Financiară în anul 2015. Accesibil pe Internet: http://if.gov.md/content/raport-privind-rezultatele-activitatii-de-inspectare-control-financiara-pe-anul-2015
8. Expert Grup. Centru analitic independent. Achizițiile publice în Republica Moldova: probleme şi soluții. Chişinău: 2014
9. http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=799 Briceni; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=797 Rîşcani; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=790 Sîngerei; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=798, Ungheni; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=777 Bălți; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=776 Orhei; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=771 Cimişlia; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=760 Drochia; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=753 Hînceşti; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=750 Floreşti; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=745 Călăraşi; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=746 Donduşeni; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=715 Telenesti; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=705 Făleşti; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=704 Leova; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=697 Anenii Noi; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=659 Cantemir; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=603 Basarabeasca; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=602 Cahul; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=36 Glodeni; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=106 Straseni; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=70 Ştefan Vodă; http://www.ccrm.md/hotariri-si-rapoarte-1-95?idh=599 Dubăsari;